

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 177/06-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť L. Š., K., zastúpeného advokátkou JUDr. J. B., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 D 340/96, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 D 340/96 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 D 340/96 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. L. Š. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť trovy právneho zastúpenia L. Š. v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet advokátky JUDr. J. B.

5. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. marca 2006 doručená sťažnosť L. Š., K. (ďalej len „sťažovateľ“) zastúpeného advokátkou JUDr. J. B., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 D 340/96.

Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 177/06-7 z 20. júna 2006 ustanovil sťažovateľovi právnu zástupkyňu na konanie pred ústavným súdom.

Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v nasledovne opísanom skutkovom stave.

Sťažovateľ podal 14. februára 1996 okresnému súdu návrh na začatie konania týkajúci sa novoobjaveného majetku po poručiteľovi A. Š. Okresný súd vydal 15. marca 1996 poverenie notárovi JUDr. J. P. ako súdnemu komisárovi (ďalej len „súdny komisár“). Súdny komisár vykonal úkony vo veci prerokovania dedičstva a prvé pojednávanie sa uskutočnilo 17. decembra 1996. Uvedené pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti závetného dediča R. A. Zákonná zástupkyňa maloletých dedičov P. a B. Š. odmietla dedičstvo. Súdny komisár uložil dedičom oznámiť návrh dohody na vyporiadanie a ukončenie dedičského konania.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 8. júla 1997 bolo odročené za účelom schválenia úkonu zákonnej zástupkyne maloletých dedičov - odmietnutia dedičstva. Na tomto pojednávaní, boli prítomní dedičia oboznámení s listom sťažovateľa, ktorým spochybnil závet poručiteľa.

Dedičský spis bol súdnym komisárom 31. novembra 1998 zaslaný okresnému súdu na schválenie úkonu podľa § 176 Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd 27. januára 1999 vrátil uvedený spis súdnemu komisárovi za účelom doplnenia zápisnice.

Na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. februára 2000 boli vypočutí ďalší dedičia, ale pre neprítomnosť zákonnej zástupkyne maloletých dedičov bolo pojednávanie odročené na neurčito. Opätovne bola zákonná zástupkyňa maloletých dedičov predvolaná na pojednávanie 18. decembra 2001 a 12. januára 2002. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 26. marca 2002 došlo k uzatvoreniu dedičskej dohody medzi prítomnými dedičmi. Pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 12. júl 2004 bolo pre neprítomnosť dedičov H. a R. A. odročené. Súdny komisár zaslal 20. decembra 2004 dedičský spis okresnému súdu na ďalšie konanie s návrhom uznesenia. Dňa 30. januára 2006 okresný súd vrátil spis súdnemu komisárovi so zdôvodnením, že vzhľadom na predošlý priebeh dedičského konania nie je možná dohoda dedičov.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 D 340/96 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez prietáhov. Zároveň sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk a rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2006 a podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ju uznesením č. k. III. ÚS 177/06-25 prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, ktoré vzhľadom na charakter konania nemohlo prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu zaslal vyjadrenie k sťažnosti, v ktorom uviedol chronologický prehľad úkonov a na základe chronológie vo veci vykonaných úkonov pripustil, že v konaní k určitým prietahom došlo. Zabezpečenie stanoviska príslušného notára k prerokúvanej veci ponechal na zváženie ústavnému súdu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a predovšetkým z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 28 D 340/96.

Uznesením Obvodného súdu Košice 2 z 24. apríla 1995 začalo na základe oznámenia o úmrtí A. Š. konanie bez návrhu a vykonaním úkonov v konaní o dedičstve bol poverený ako súdny komisár JUDr. P. Termín pojednávania bol určený na 16. máj 1995 a uznesením

zo 4. augusta 1995 sp. zn. 28 D 192/95, Dnot 84/95-8, ktoré nadobudlo právoplatnosť 6. septembra 1995, bolo konanie zastavené.

Dňa 14. februára 1996 sťažovateľ oznámil Obvodnému súdu Košice 2, že dedičské konanie nemalo byť zastavené, pretože poručiteľ určitý majetok zanechal. Na základe uvedeného oznámenia bol 15. marca 1996 JUDr. P. opätovne poverený vykonaním úkonov v konaní o dedičstvo po zomrelom poručiteľovi v lehote najneskôr do 6 mesiacov.

Súdny komisár listami zo 14. mája 1996 žiadal dcéru poručiteľa H. A., aby sa v lehote 20 dní vyjadrila k podaniu a syna poručiteľa, aby predložil doklady od novoobjaveného majetku. Taktiež žiadal S., v K., o oznámenie, či nebohý A. Š. má vložené úspory, ktoré by patrili do dedičstva. H. A. sa listom z 11. júna 1996 vyjadrila k podaniu sťažovateľa.

Dňa 17. decembra 1996 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom zákonná zástupkyňa maloletých dedičov P. a B. Š. odmietla dedičstvo zo závetu. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Listom zo 4. júla 1997 sťažovateľ ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní, ktoré sa konalo 8. júla 1997 a bolo odročené na neurčito.

Dňa 30. novembra 1998 zaslal súdny komisár spis okresnému súdu za účelom schválenia úkonu – odmietnutia dedičstva zákonnou zástupkyňou za maloleté deti. Dňa 27. januára 1999 bol daný pokyn sudkyňou okresného súdu na vrátenie spisu súdnemu komisárovi za účelom doplnenia zápisnice. Spis mu bol doručený 26. februára 1999.

Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 27. júla 2000, na ktorom sa nezúčastnila zákonná zástupkyňa maloletých dedičov Ing. D. Š. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Predvolaná účastníčka Ing. D. Š. sa na základe predvolania opätovne nedostavila k súdnemu komisárovi 27. októbra 2000 a 23. januára 2001. Listom z 31. januára 2001 sťažovateľ spochybnil závet po poručiteľovi.

Dňa 7. januára 2002 splnomocnila Ing. D. Š., zákonná zástupkyňa maloletých dedičov, pani H. A. zastupovaním v dedičskej veci. Pojednávanie, ktoré sa konalo 11. februára 2002 bolo odročené na neurčito. Súdny komisár žiadal listom z 11. februára 2002 Stredisko cenných papierov Slovenskej republiky, a. s., Bratislava o vyhotovenie a zaslanie výpisu z účtu CP z I., resp. II. vlny kupónovej privatizácie, ktoré mu bolo zaslané 27. februára 2002. Pojednávanie, na ktorom došlo k uzatvoreniu dedičskej dohody sa uskutočnilo 26. marca 2002.

Na pojednávanie, ktoré bolo určené na 12. júl 2004 sa nedostavili predvolaní dedičia H. A. a R. A. bez udania dôvodu. Dňa 20. decembra 2004 zaslal súdny komisár dedičský spis okresnému súdu na ďalšie konanie. Dňa 15. februára 2006 bol dedičský spis vrátený späť súdnemu komisárovi, pretože odmietnutie dedičstva H. A. zo dňa 26. marca 2002 je neplatné, pretože uvedená dedička 17. decembra 1996 uviedla a svojím podpisom potvrdila, že dedičstvo neodmieta. Na pojednávanie, ktoré sa konalo 7. apríla 2006 sa nedostavila dedička H. A. a svoju neúčasť neospravedlnila. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 9. októbra 2006 sa zúčastnil iba sťažovateľ a bolo mu oznámené, že odmietnutie dedičstva H. A. z 26. marca 2002 je neplatné.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, každý má právo na to, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu

týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu najmä podľa týchto troch kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98, I. ÚS 3/00).

Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu náročnosť predmetnej veci, pričom na základe týchto hľadísk uvedené konanie považoval za štandardné konanie v dedičskej veci s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti. Ústavný súd v tejto súvislosti výslovne konštatuje, že skutkový a právny stav v danej veci nie je v príčinnej súvislosti s dĺžkou posudzovaného konania.

Správanie účastníkov je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria je potrebné uviesť, že sťažovateľ nemal podiel na zdĺhavosti konania. Nezúčastnil sa iba na jednom z nariadených pojednávaní a svoju neúčasť ospravedlnil.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bol postup okresného súdu. V danom prípade ústavný súd podľa § 38 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku úkony notára považoval za úkony súdu.

Pri skúmaní toho, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu označeného základného práva, ústavný súd zistil, že celé preskúmané konanie sa

vyznačuje priet'ahmi na strane okresného súdu. Zbytočné priet'ahy v konaní boli zistené vo viacerých obdobiach, a to:

- od 17. decembra 1996 do 8. júla 1997, teda v období medzi prvým a druhým pojednávaním (viac ako 6 mesiacov), ale aj v čase medzi druhým pojednávaním a zaslaním spisu okresnému súdu, t. j. od 9. júla 1997 do 30. novembra 1998 (16 mesiacov), keď nebol urobený žiadny úkon;
- od 26. februára 1999, keď bol spis znova vrátený súdnemu komisárovi na konanie do 27. júla 2000, keď sa konalo pojednávanie (17 mesiacov);
- od 23. januára 2001 do 11. februára 2002 (12 mesiacov) a od 26. marca 2002 do 12. júla 2004 (15 mesiacov), t. j. v období medzi ďalšími pojednávaniami, v ktorom taktiež nebol urobený žiadny úkon;
- od decembra 2004 do 15. februára 2006, keď bol spis na okresnom súde a až po uplynutí 13 mesiacov ho okresný súd vrátil späť súdnemu komisárovi na ďalšie konanie.

Na základe uvedeného ústavný súd zistil, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 28 D 340/96 došlo k zbytočným priet'ahom v celkovej dĺžke 6 rokov a 7 mesiacov a bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, tak ako mu to zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote a prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ požadoval primerané finančné zadost'učinenie vo výške 50 000 Sk. Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnil tým, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doteraz je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná a nezdôvodniteľná. Sťažovateľ poukázal na to, že v dôsledku dlhotrvajúceho konania je vystavený stresovým situáciám majúcim za následok zdravotné problémy. Pretrvávajúca právna neistota negatívne ovplyvnila jeho životné a sociálne podmienky.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie a pri určovaní jeho výšky vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na to, že celková doba konania okresného súdu bola poznačená zbytočnými prieťahmi, ústavný súd rozhodol aj o primeranom finančnom zadost'učinení podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde v požadovanej výške 50 000 Sk, ktorá neprevyšuje sumu primeranú okolnostiam prípadu.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v sťažnosti žiadala ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia. Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde,

podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2006, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 730 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 164 Sk.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 788 Sk, ktorú Kancelária ústavného súdu uhradí právnej zástupkyňi sťažovateľa. Okresný súd je povinný

uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa Kancelárii ústavného súdu, a to v súlade so zásadou primeranosti a zodpovednosti za výsledok v konaní.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2006